

Rezime Izvještaja guvernera - decembar 2013

Ažurirano: 05.02.2014. godine

U Izvještaju guvernera za decembar 2013. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2013. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2013. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u decembru realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2013. godinu.

Prema preliminarnim podacima Monstata, u prvih devet mjeseci 2013. godine ostvaren je rast bruto domaćeg proizvoda Crne Gore od 3,1%, dok je u trećem kvartalu 2013. godine ostvaren rast od 4%. Prema procjenama Ministarstva finansija, za 2013. godinu očekuje se realni rast od 2,6%.

Cijene se u decembru 2013. godine nijesu mijenjale u odnosu na prethodni mjesec, dok je godišnja stopa inflacije u decembru iznosila 0,3%.

U 2013. godini, u odnosu na 2012. godinu, zabilježen je rast ukupne industrijske proizvodnje od 10,6%. Rast je ostvaren u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom od 38,7%, dok je pad proizvodnje zabilježen u sektoru vađenja rude i kamena za 1,4% i sektoru prerađivačke industrije za 5%.

Broj dolazaka turista u 2013. godini povećan je za 3,6% u odnosu na prethodnu godinu, dok je broj noćenja veći za 2,8%. U 2013. godini u odnosu na prethodnu godinu, u vazdušnom saobraćaju je povećan broj prevezenih putnika na aerodromima za 14,1%, a prevoz robe za 0,3%. Za prvih devet mjeseci 2013. godine u odnosu na isti period prethodne godine, u željezničkom saobraćaju je povećan prevoz putnika za 10,0%, a prevoz robe za 26,6%, dok je istovremeno broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju povećan za 3,5%, a prevoz robe za 55,2%.

U 2013. godini proizvedeno je ukupno 255,6 hiljada m³ šumskih sortimenata, što je za 9,7% više nego u prethodnoj godini. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je u prvih devet mjeseci 2013. godine zabilježilo rast od 29,9% u odnosu na isti period prethodne godine, mjereno efektivnim časovima rada.

Broj zaposlenih je iznosio 167.173 u decembru 2013. godine, što je manje za 0,3% u odnosu na prethodni mjesec, a za 0,2% u odnosu na decembar 2012. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u decembru 2013. godine iznosio 34.514, što predstavlja pad od 0,5% u odnosu na prethodni mjesec i rast od 10,7% u odnosu na decembar 2012. godine.

Na kraju decembra 2013. godine, od 55.132 pravna lica i preduzetnika, njih 12.981 ili 23,5% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih pravnih lica i preduzetnika je povećan za 1,7%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa iznosio je 437 miliona eura na kraju decembra i bio je za 2,6% viši nego na kraju novembra. Koncentracija duga na dan 31.12.2013. godine je bila relativno velika, jer je 10 najvećih dužnika (0,08% ukupno evidentiranih dužnika) učestvovalo sa 21,6% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika (0,39% ukupno evidentiranih dužnika) učestvovalo je sa 45,5% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Prema preliminarnim podacima, bilansna suma banaka je iznosila 2.958,9 miliona eura na kraju decembra 2013. godine i bila je za 5,4% veća u odnosu na kraj prethodne godine. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimaju ukupni krediti i ostala potraživanja koji su u odnosu na decembar 2012. godine veći za 3%. Treba napomenuti da je ovakav rast kredita djelimično uslovljen i primjenom Međunarodnih računovodstvenih standarda. Tokom 2013. godine, banke su odobrile ukupno 807,6 miliona eura novih kredita.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 70,9% zauzimaju depoziti. Depoziti su na kraju decembra 2013. godine iznosili 2.098,6 miliona eura, ostvarivši rast od 0,7% u odnosu na prethodni mjesec. U odnosu na kraj decembra 2012. godine, depoziti u bankama su povećani za 6%. Od ukupnog iznosa depozita, na depozite stanovništva odnosilo se 1.237,7 miliona eura ili 59%, dok se na depozite privrede odnosilo 554,8 miliona eura ili 26,4%. Ukupan kapital banaka na kraju decembra 2013. godine iznosio je 397,2 miliona eura, što je za 37,6% ili 108,5 miliona eura više nego na kraju prethodne godine.

Kredit i ostala potraživanja koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su u decembru iznosili 468,4 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su pad od 6,8%. Nekvalitetni kredit i ostala potraživanja (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su na kraju decembra činili 17,5% ukupnih kredita i ostalih potraživanja i u odnosu na prethodni mjesec bilježe pad od 1,4%.

Prosječna ponderisana efektivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite u decembru 2013. godine je iznosila 9,36%, i bila je za 0,03 p.p. viša nego u prethodnom mjesecu, dok je u odnosu na decembar 2012. godine zabilježila pad od 0,11 p.p. Prosječna ponderisana pasivna kamatna stopa je iznosila 2,55% u decembru 2013. godine i na mjesečnom nivou je zabilježila pad od 0,06 p.p., dok je u odnosu na decembar 2012. godine ostvarila pad od 0,69 p.p.

Na kraju decembra 2013. godine, obavezna rezerva banaka je iznosila 196,9 miliona eura, što je za 0,3% više u odnosu na prethodni mjesec, dok je u odnosu na decembar prethodne godine viša za 5,2%. U decembru je deset banaka iskoristilo mogućnost izdvajanja dijela obavezne rezerve u obliku državnih zapisa, u ukupnom iznosu od 47 miliona eura. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na račun Centralne banke u inostranstvu izdvojeno je 39,6%, na račun obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 36,6%, a u državnim zapisima 23,8%. Tokom decembra 2013. godine, sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu, i nijedna banka nije koristila mogućnost da do 50% obavezne rezerve koristi za održavanje likvidnosti.

Prema preliminarnim podacima Agencije za nadzor osiguranja, bruto premija osiguranja je iznosila 8,1 milion eura na kraju decembra 2013. godine. U njenoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja sa 79,5%, dok se 20,5% odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja.

U decembru 2013. godine na Montenegroberzi je ostvaren promet od 4,5 miliona eura, što je za 21% više u odnosu na prethodni mjesec. Cjelokupna trgovina ostvarena je kroz 652 transakcije. Tržišna kapitalizacija na dan 31.12.2013. godine iznosila je 2,8 milijardi eura i na mjesečnom nivou bilježi neznatan rast od 0,4%. Berzanski indeks MONEX 20 iznosio je 9.850,18 indeksnih poena na kraju decembra 2013. godine, što je bilo više za 8,8% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je indeks investicionih fondova MONEX PIF iznosio 3.412,24 i zabilježio mjesečni rast od 16,3%.

Budžetski deficit Crne Gore je iznosio 7,7 miliona eura u decembru 2013. godine, dok je za dvanaest mjeseci 2013. godine iznosio 128,3 miliona eura ili 3,9% procijenjenog BDP-a. Izvorni prihodi budžeta su iznosili 142,4 miliona eura ili 4,3% procijenjenog BDP-a, što je više za 17,2% u odnosu na plan za decembar 2013. godine, a za 12,2% u odnosu na ostvarenje u decembru 2012. godine. Izdaci budžeta iznosili su 150,1 milion eura ili 4,5% BDP-a, što je za 41,6% više u odnosu na plan za decembar 2013. godine, a za 11,8% niže u odnosu na ostvarenje u decembru 2012. godine.

Prema preliminarnim podacima, u periodu januar - septembar 2013. godine deficit tekućeg računa bio je manji za 29,1% u odnosu na isti period 2012. godine i iznosio je 231,7 miliona eura. Smanjenje deficita tekućeg računa rezultat je smanjenja spoljnotrgovinskog deficita, kao i povećanja suficita na račun u usluga i dohodaka. Neto priliv SDI u 2013. godini iznosio je 323,9 miliona eura, što je za 29,8% manje u poređenju sa istim periodom prethodne godine.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore.

Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti, s tim što se u domenu ovih aktivnosti osjeća snažan negativni uticaj razvoja krize na međunarodnom tržištu, evidentiran u padu cijena tržišnog materijala. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom

Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u decembru.

U decembru su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. U dijelu obaveza Centralne banke vezanih za pregovaračko poglavlje 9 - Finansijske usluge, pripremljena je i Evropskoj komisiji prosljeđena transpoziciona tabela za direktivu 86/635 o godišnjim i konsolidovanim računima banaka, kao i komentari na nacrt Izvještaja EK o skriningu za poglavlje 9 - Finansijske usluge za Crnu Goru. Pored toga, sprovedene su aktivnosti na izradi pregovaračke pozicije za poglavlje 32, u dijelu koji se odnosi na zaštitu eura od falsifikovanja; ostvareno je aktivno učešće u izradi dijela Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG) u okviru rada u radnim grupama za pregovaračka poglavlja 9, 17, 18 i 32; ostvareno je učešće na okruglom stolu na temu "Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2014-2018. - saradnjom do rezultata", u organizaciji Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija i Evropskog pokreta Crne Gore; ostvareno je učešće na sjednici Odbora za stabilizaciju i pridruživanje; pripremljeni su i dostavljeni komentari na nacrt belješke sa sastanka Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada Centralne banke izdavanjem saopštenja i publikacija, putem web prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu u zemlji.

U okviru aktivnosti Guvernera na planu međunarodne saradnje, u decembru je održan sastanak sa delegacijom Međunarodnog monetarnog fonda i predsjednikom Dojče Bundesbanke u Frankfurtu. Pored toga, ostvareno je učešće na konferenciji Evropske centralne banke na visokom nivou na temu "Međunarodna saradnja centralnih banaka prije, tokom i nakon krize", održanoj u Frankfurtu.